

מאמר

וירח הוי' את ריח הניחוח תש"מ

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוק"לה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ותשע לבריאה

שנת הקהל

מאה ושש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת הקדושים

שלוחי כ"ק אדמו"ר זי"ע

הרה"ת ר' גבריאל נח הי"ד

בן הרה"ת ר' נחמן שליט"א

וזוגתו מרת רבקה הי"ד

בת הרה"ת ר' שמעון שליט"א

הולצברג

נרצחו בידי בני עוולה על קידוש השם

בעת מילוי שליחותם בבית חב"ד מומבבי, הודו

ראש חודש כסלו ה'תשס"ט

ת.נ.צ.ב.ה

נדפס על ידי ידידיהם

משפחת השלוחים והשלוחות ובני ביתם שליט"א

במדינות חבר העמים

ישובו הנה¹¹³. ויקויים היעוד ונגלה¹¹⁴ כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו (שגם הבשר הגשמי למטה יראה) כי פי הוי' דבר, כיון שיתבטלו כל ההעלמות וההסתרים, והיתה להוי' המלוכה¹¹⁵ (גם ע"י כל העולם כולו, כל שבעים אומות העולם וכל השייך להם), בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

©

Published and Copyright 2008 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5769 • 2008

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

(115) עוברי' א, כא.

(113) ירמי' לא, ז.

(114) ישעי' מ, ה.

המדריגות שבנפש האדם), ועז"נ אתם נצבים גו' כולכם לפני הוי' אלקיים, שזוהו"ע השלום וקירוב הלבבות, ואהבת לרעך כמוך¹⁰¹, כמוך ממש, עד שנעשים לאחדים כאחד¹⁰², כולם בשוה, שזוהו אמיתית ענין השלום שנמשך מהקב"ה שהשלום שלו¹⁰³, שלהיותו למעלה מכל מדידה והגבלה, למעלה מהזמן וכו', הרי גם ההמשכה ממנו היא באופן דלא שנית. וענין זה קשור עם עבודת כל אחד מישראל באופן שכל עניני עבודתו, הן העבודה דכחות מקיפים והן העבודה דכחות פנימיים, הם באופן דלא שנית, כיון שהם מיוסדים על עיקרה ושרשה של כללות העבודה, שזוהו ענין הקבלת עול (כמבואר בתניא¹⁰⁴), וזוהי גם נקודת המס"נ. ונמצא, שענין השלום קשור עם תנועת המס"נ שהיא באופן דלא שנית, שלכן מגיעים על ידה להבחי' דאני הוי' לא שנית (כנ"ל ס"ג).

ז) **וענין** זה נותן כח ונעשה כלי ממשך ברכת הוי' ללא שינויים (לא שנית), גם בנוגע לקיום העולם באופן דלא ישבותו, החל מתחילת השנה, באופן שמתעשרת בסופה¹⁰⁵, כידוע הפירוש¹⁰⁶ שבסופה היינו מיד לאחר תק"ש, שאז נמשכים כבר כל הענינים באופן של עשירות (דאתה מחוייב לעשרו) שלא בערך יותר מדי מחסורו אשר יחסר לו¹⁰⁷. ובאופן כזה יוצא כל אחד מישראל לעבודתו בעולם, ומקיים הציווי שנאמר (בתחלת הסדרה שהתחילו לקרוא בתפלת מנחה) לאברהם (אחד הי' אברהם¹⁰⁸, ואח"כ נעשה ציווי ונתינת כח לכל אחד מישראל), לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך גו' (כמבואר בדרושי לך לך¹⁰⁹ שהו"ע היציאה מהרגילות והטבע כו'), ועי"ז ואברכך ואגדלה שמך והי' ברכה גו', עד שנברכו כך כל משפחות האדמה, שמתברך גם מכל עמי הארץ, וע"ד מ"ש לעת"ל ועמדו זרים ורעו צאנכס¹¹⁰, ועד"ז נעשה עוד בזמן הגלות, שלא זו בלבד שעמי הארץ אינם מפריעים לבנ"י, אלא אדרבה, שמסייעים להם, כי כבר נעשה מעמד ומצב שלכל בנ"י הי' אור במושבותם. ולוקחים עמהם את כל הניצוצי קדושה שנתבררו, כספם וזהבם אתם¹¹¹, ועאכו"כ בנערינו ובזקנינו ובבנותינו¹¹², קהל גדול

בס"ד.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור את המאמר ד"ה וירח ה' את ריח הניחוח, שנאמר בהתוועדות מוצאי ש"פ נח, אור לז' מרחשון, ה'תש"מ, הנחה בלתי מוגה (שנערכה ע"פ סרט הקלטה).

*

במאמר זה מדובר גם אודות גודל הקושיא ע"ד החושך כפול ומכופל שבסוף זמן הגלות, בעקבות מאורעות בלתי-רצויים — בנוגע לשלוחי מצוה כו' — שאין עליהם ביאור והסבר כלל, והתקוה החזקה — ע"פ הבטחת רבותינו נשיאינו — שזוהו המאורע האחרון, ומתחיל כבר טוב הנראה והנגלה בגלוי.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", — ובתוכם הקדושים הי"ד שנרצחו על קידוש השם, בבית חב"ד בבומביי, הודו, יחד עם השלוחים, הרה"ת ר' גבריאל נח וזוגתו מרת רבקה הולצברג הי"ד — ומלכינו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

וא"ו כסלו, ה'תשס"ט, שנת הקהל את העם שמונים שנה לקישורי התנאים של כ"ק אדמו"ר והרבנית ז"ע ברוקלין, נ"י.

101) קדושים יט, יח.
 102) לקו"ת שם.
 103) שהש"ר פ"א, א (בסופו).
 104) רפמ"א.
 105) ר"ה טז, ב.
 106) ראה לקוטי לוי"צ אגרות-קודש ע' 111
 107) פ' ראה טו, ת. וראה כתובות סז, ב.
 108) יחזקאל לג, כד.
 109) ראה סד"ה לך לך תרס"ז (המשך תרס"ו ע' שצז). ועוד.
 110) ישעי' סא, ה.
 111) ישעי' ס, ט.
 112) בא י, ט.
 תכא.

שמבאר אדמו"ר האמצעי בארוכה⁸⁶ על הפסוק⁸⁷ פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברכים היו עמדי, שאף שבעבר הי' קס"ד לענין של קרב, הנה אמיתית הענין דפדה בשלום הוא כאשר מלכתחילה אין ענין של קרב, ואפילו לא קס"ד לקרב, שלכן אין צורך אפילו להטלת אימה ופחד (תפול עליהם אימתה ופחד⁸⁸), כיון שנעשה שלום אמיתי כו'.

(ו) **ובעומק** יותר, דהנה ידוע המבואר בדרושי פ' נח (החל מתורה אור⁸⁹, ועד לדרוש הידוע ד"ה החלצו⁹⁰) גודל מעלת שם הוי' (שעם היותו אחד מז' השמות שאינם נמחקים⁹¹, הנה דוקא הוא נקרא שם העצם⁹² שם המיוחד⁹³ ושם המפורש⁹⁴), שבכל השמות שבשאר הספירות, רק האור הוא משם הוי', והחידוש שבשם הוי', שענינו בספירות הוא ספירת התפארת, שגם הכלי הוא מבחי' שם הוי'. והיינו, שאף שאור וכלי הם ב' הפכים, שלכן הנה אפילו בשמות שאינם נמחקים יש חילוק בין האור לכלי, מ"מ, בשם הוי' נעשים האור והכלי ענין אחד. וזהו גם שענינו של שם הוי' כפי שנמשך בספירות שבסדר השתלשלות הוא ספירת התפארת, שהיא בקו האמצעי שמחבר קו הימין וקו השמאל, וזהו גם ענינה של תפארת שנעשית מהחיבור של חסד וגבורה, ועד לעצם התפארת שהיא למעלה באין ערוך מזה שכוללת חסד וגבורה⁹⁵. וענינו בעבודת האדם הו"ע השלום והאחדות, כי, אתם קרויין אדם⁹⁶, ע"ש אדמה לעליון⁹⁷, וכשם שלמעלה ישנם עשר ספירות, כמו"כ ישנם באדם עשר כחות, כנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן⁹⁸, וכמו"כ באדם הכללי, כל עם בני"י ביחד, ישנם עשר הסוגים, מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציץ ושואב מימין⁹⁹ (כמבואר בלקו"ת¹⁰⁰ שהם בדוגמת עשר

86) ד"ה פדה בשלום פי"א (שערי תשובה) פרק כח.

ח"א נה, ג"ד).

93) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א.

87) תהלים נה, יט.

94) סוטה וסנהדרין שם. רמב"ם הל'

88) בשלח טו, טז.

יסוה"ת שם. וראה בארוכה פרדס שם.

89) י, ב ואילך. וראה גם תו"ח שם סד, ב

95) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע)

ואילך. אוה"ת שם (כרך ו) תתרטז, א ואילך.

פ"ב. סה"מ תרנ"ג ע' רח. תרס"ה ע' נט.

90) לקו"ת מטות פו, א ואילך. סה"מ

אעת"ר ע' קו. המשך תער"ב ח"א ס"ע ריח

תרנ"ט ס"ע סז ואילך.

91) שבועות לה, א. רמב"ם הל' יסוה"ת

96) יבמות סא, רע"א.

פ"ו ה"ב.

97) של"ה כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.

92) כסף משנה הל' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס

98) תניא רפ"ג.

שער יט (שער שם בן ד) פ"א ואילך. מורה

99) נצבים כט, ט"י.

נבוכים ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב

100) ר"פ נצבים.

הענין דתיבת נח שבה היו כל החיות והבהמות ביחד, הוא בדוגמת השלום דלעת"ל, כמ"ש⁷⁴ וגר זאב עם כבש גוי' (ודוגמתו גם במצות סוכה, שנקראת סוכת שלומך⁷⁵). וכל זה קשור עם ענין הדעת, שהרי השלום דלעת"ל יהי' עיי"ז שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים⁷⁶ (וגם במצות סוכה מודגש ענין הדעת⁷⁷, כמ"ש⁷⁸ למען ידעו דורותיכם גוי'). וענינו בעבודה, שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם⁷⁹, ואמרו רז"ל⁸⁰ כל העוסק בתורה לשמה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה. וענין זה שייך למשנת"ל בענין וירח הוי' את ריח הניחוח, שהו"ע ריח המס"נ דדורו של שמד, כי, ענין השלום הוא חיבור הפכים⁸¹, והרי הענין דחיבור הפכים ישנו גם באופן הנהגת דורו של שמד, שאע"פ שזהו דור שלכאורה הוא היפך השלום, ועד שישנם מאורעות שהם היפך הסברה כו' (כנ"ל), ואעפ"כ, הנה לא זו בלבד שאין זה מונע ח"ו לעבודת הוי', אלא אדרבה, שעיי"ז ניתוסף עוד יותר בעבודתו, שנעשית מתוך מס"נ כו'.

ועוד זאת, דהנה נת"ל (ס"ד) שהמס"נ צ"ל רק בכח, ובאופן של הרחבה כו'. והרי הכלי לזה הוא עיי' ענין השלום, כי, עיי' השלום פועלים שאפילו במעמד ומצב דעצבים רח"ל, הנה חבור עצבים אפרים הנח לו⁸², ועד שגם בעוה"ז הגשמי והחומרי ה"ה יוצאין למלחמה ונוצחין⁸³, ועאכו"כ כשנמצאים במעמד ומצב שלאחרי העבודה דחודש תשרי, שהוא הראשית של כל השנה כולה, וכבר נפעל הענין דבקשו פני את פניך הוי' אבקש, וכבר נמשכו בגלוי כל עניני העבודה דחודש תשרי, שהם עבודות כלליות על כל השנה, ועד לסיום וחזרתם עבודות אלו בעבודה דשמח"ת, כפתגם רבותינו נשיאינו⁸⁴ שמצות היום היא בניגונים וריקודים, שבזה שוים כל בני"י (כמבואר בכ"מ⁸⁵), הרי בודאי שמנצחים במלחמה (במכ"ש וק"ו מהמעמד ומצב שעליו נאמר חבור עצבים אפרים גוי'), ויתירה מזה (באופן שבאין ערוך), שאין צריכים למלחמה כלל, כפי

אוה"ת פרשתנו (כרך ג) תרטט, א ואילך. (74) ישעי' יא, ו. (75) סוף ברכת ק"ש בתפלת ערבית. (76) ישעי' שם, ט. (77) המשך וככה הנ"ל פצ"ו. (78) אמור שם, כג. וראה ב"ח או"ח ר"ס תרכה. (79) רמב"ם סוף הלי' חנוכה. (80) סנהדרין צט, ב. (81) ראה תניא אגה"ק ס"ל. (82) הושע ד, יז. וראה ב"ר פל"ח, ו. (83) ראה תו"ח פרשתנו עז, סע"ד ואילך. (84) סה"ש תשי"ה ע' 58. (85) ראה סד"ה ביום השמע"צ שבהערה 53.

בס"ד. מוצאי ש"פ נח, וא"ו מרחשון, ה'תש"מ

(הנחה בלתי מוגה)

וירח הוי' את ריח הניחוח ויאמר הוי' גוי' לא אוסיף גוי' ולא אוסיף עוד גוי', (וממשיך) עוד כל ימי הארץ גוי' לא ישבותו, ועד להמשך הדברים אודות הכריתת ברית של הקב"ה עם נח לדורותיו אחריו עיי' אות הקשת בענן². ואיתא במדרש³, וירח ה' את ריח הניחוח, הריח (הקב"ה בקרבנות שהקריב נח) ריחו של אברהם אבינו עולה מכבשן האש, וירח ריח של חנני' מישאל ועזרי' עוליך מכבשן האש (בימי נבוכדנצר), (וגם) הריח ריח (המס"נ שב) דורו של שמד. ומסיים, הה"ד⁴ זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה (זה דורו של שמד שהיו דורשין ה' ית' בכל נפשם⁵), והיינו⁶, שבדורו של שמד יש כמה מניעות ועיכובים כו', ובכ"ז הנה כל ישראל עומדים חזק על מעמדם, וכל דרישתם הוא להיות מבקשי פניך (פניך דייקא, הפנימיות דהוי'), והטעם הוא — יעקב סלה, לפי שענינם הוא להיות יעקב, היינו, יהודי שלם בקיום התורה והמצוות [ועוד יש להוסיף בזה, ע"פ המבואר בכ"מ⁷ שיעקב הוא יו"ד עקב, והיינו, שנמשך מהיו"ד דשם הוי"ו⁸ (ולמעלה מזה)⁹ עד לעקב, למטה מטה], ובאופן דסלה, שמורה על הנצחיות (שלא שייך בזה שינויים), כמארז"ל¹⁰ כל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק.

וידוע דיוק רבותינו נשיאינו בזה¹¹, מהו הטעם שבשביל הכריתת ברית עם נח (החל ממ"ש ולא אוסיף גוי' עוד כל ימי הארץ גוי' לא ישבותו, שגם זה חלק מהכריתת ברית) הוי' צורך בענין המס"נ דוקא. ועוד זאת, שבענין המס"נ גופא חשיב ג' מדריגות, ומשמעות הדברים, בסדרם הוא מלמטה למעלה, החל מהנסיון והמס"נ של אברהם אבינו בכבשן האש, ואח"כ גם המס"נ של חנני' מישאל ועזרי', שכיון שאז היתה אצלם

(1) פרשתנו ח, כא-כב. (2) שם ט, ט ואילך. (3) ב"ר פל"ד, ט. (4) תהלים כד, ו. (5) פי' מת"כ. (6) ראה ד"ה זה תש"ח בתחלתו (סה"מ ע' תלו), תשי"ח (סה"מ תש"ח שם). תשי"ח ע' 67. (7) תו"א ויצא כא, א. וישב כט, א. ובכ"מ. (8) ראה אוה"ת ויצא קצב, א (בשוה"ג). (9) ראה לקו"ש ח"כ ע' 270. (10) עירובין נד, א. (11) רד"ה זה עדר"ת (המשך תער"ב ח"א

התמי' והקושיא גדולה ביותר, שלאחרי שישנו כבר ביהמ"ק, וישנו הענין דוישב שלמה על כסא הוי"י¹², איך יתכן שיהיו עכו"ם מרקדין בהיכלו (כדברי הגמרא במסכת יומא¹³), הרי המס"נ שלהם גדולה יותר. ולאחרי כן, בדורו של שמד, המס"נ היא גדולה יותר באין ערוך, כיון שהקושיא היא גדולה עוד יותר: היתכן¹⁴ שלאחרי כל אריכות הגלות והגזירות והשמדות רח"ל שעברו בני"י, נמצאים עדיין בגלות, והיתכן שעדיין ישנו חושך כפול ומכופל, ועד שמזמן לזמן ישנם מאורעות כאלה¹⁵ שאין עליהם ביאור והסבר כלל, ומכל צד ופנה אינם מובנים כלל. ואעפ"כ, הנה גם במעמד ומצב זה נאמר על בני"י זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה, היינו, שלאחרי כל ההעלמות וההסתרים הנה כל דרישתם היא להיות מבקשי פניך, וענין זה נמשך אצלם עד לבחי' העקב (יעקב), ובאופן שאין לו הפסק (סלה). ויש להוסיף בביאור לשון הכתוב זה דור דורשיו גו' (שנאמר בעיקר על דורו של שמד¹⁶), זה דייקא, שהוא דור הקשור עם בחי' זה, שמורה על הענין דמראה באצבעו ואומר זה¹⁶, ועד להמבואר בכ"מ בארוכה¹⁷ גודל מעלת בחי' זה, כמארז"ל¹⁸ כל הנביאים (גם הגדולים שבהם) נתנבאו בכה, ורק משה נתנבא בזה. ומכל זה מובן גודל מעלת המס"נ של דור זה. וכידוע גם תורת רבותינו נשיאינו¹⁹ עה"פ²⁰ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שקאי בעיקר על הדור דעקבתא דמשיחא, אשר מבלי הבט על גודל ההעלם וההסתרה, עומדים במס"נ כו'. ואעפ"כ, הנה ענין המס"נ דדורו של שמד, שזהו תכלית העילוי בענין המס"נ, מקשרים עם הכריתת ברית דנח (שכאשר וירח הוי' את ריח הניחוח, הריח גם ריח המס"נ שבדורו של שמד). ולכאורה, הרי ידוע בנוגע לג' הענינים דכריתת ברית, הכר"ב עם נח, הכר"ב עם אברהם, והכר"ב עם משה (כמשנת²¹), ובארוכה בדרושי רבותינו נשיאינו²²), שהכר"ב עם נח היתה על קיום העולם, בחי' חיצונית

(12) דברי הימים א כט, כג.
 (13) סט, ב.
 (14) כ"ק אדמו"ר שליט"א דיבר בהתרגשות גדולה, ובקול חנוק מבכי (המור"ל).
 (15) ראה לקמן הערה 55.
 (16) שמור"ר ספכ"ג.
 (17) ראה אוה"ת בשלח ע' תקל ואילך.
 (18) סה"מ תרל"ה ח"א ע' פז ואילך. תרנ"ד ע' קנג ואילך. ד"ה עם זו יצאתי תשי"ב (סה"מ תרנ"ד).
 (19) ספרי הובא בפרש"י עה"ת מטות ל, ב.
 (20) סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרפ"ט ס"ע 215 ואילך. תרצ"ז ס"ע 298 ואילך. ה"ש"ת ע' 237. לקו"ד ח"א קי, א.
 (21) בהעלותך יב, ג.
 (22) שיחת ב' מרחשון שנה זו — לקו"ש ח"כ ע' 372 ואילך.
 (23) אוה"ת תשא ע' א'תתמו ואילך. ע' ב"ז ואילך. ד"ה הנה אנכי כורת ברית תר"ל, תרנ"ד.

שגם הוא יתנהג בגלוי באופן דמפוז ומכרכר כו'. וכל זה, לאו דוקא במצוה שענינה בגלוי הוא שמחה, כמו מצות שמח"ת וזמן שמחתנו, ומצות שמחת בית השואבה, כמ"ש⁶² ושמחתם לפני הוי' אלקיכם שבעת ימים, כדאיאתא בירושלמי⁶³ שבשמחת לולב הכתוב מדבר — שהרי בהמשך לענינים אלו מסיים הרמב"ם וחותם אודות השמחה בעשיית המצוה כו', היינו, שכך צריך להיות בכל מצוה. ולכן, הנה גם כאשר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה⁶⁴, אינו מתפעל מההעלמות וההסתרים, אלא הולך בקומה זקופה⁶⁵, ומתוך שמחה, ועי"ז פורץ את כל הגדרים וכל המדידות וההגבלות⁶⁸.

ואילו בנוגע לענין המס"נ — הרי זה נעשה ע"י נשמה בגוף, באופן טוב ומתוך הרחבה, באופן של מס"נ בכח, דכיון שבמקום שמחשבתו של אדם שם הוא נמצא (כתורת הבעש"ט⁶⁶), הרי זה נחשב כמו מס"נ בפועל. אבל, כיון שרצונו של הקב"ה שבני"י יעבדו עבודתם בשמחה, כמ"ש⁶⁷ עבדו את ה' בשמחה, ויודע מעמדם ומצבם כו', שדעתם קצרה⁶⁸, לכן, נוטל ומסלק את כל הנסיונות וכל ההעלמות וההסתרים, ועוד כשנמצאים בימי הגלות, בחושך כפול ומכופל דדרא דעקבתא דמשיחא, קודם ביאת משיח צדקנו, הנה למרות שבני"י הם במעמד ומצב של כבשה אחת בין שבעים זאבים, גדול הוא הרועה שמצילה ושומרה⁶⁹, ובאופן שלכל בני ישראל הי' אור במושבותם⁷⁰.

(ה) **ויש** להוסיף בכל האמור לעיל, בהקדם המשך הביאור בכללות ענין הקרבנות שהקריב נח. דהנה כתיב⁷¹ ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור גו', אמר, לא צוה לי הקב"ה להכניס מאלו שבעה שבעה אלא כדי להקריב קרבן מהם⁷², והיינו, שהקרבנות שהקריב נח הם מהבהמות ועופות שהיו עמו בתיבה. ומזה מובן, שהשייכות של הקרבנות דנח לתיבה היא גם בנוגע לפנימיות הענינים, וגם בנוגע להוראה בעבודת הוי'. והענין בזה, דהנה ידוע המבואר בארוכה בהמשך וככה⁷³, שכללות

(62) אמור כג, מ. רמב"ם שם פ"ח הי"ב.
 (63) ראה לקו"ש ח"ז ע' 267 ואילך.
 (64) סוכה פ"ג הי"א.
 (65) ויצא כח, י.
 (66) ראה פרש"י בחוקתי כו, יג.
 (67) כש"ט (הוצאת קה"ת, תשס"ד) הוספות סמ"ח. וש"נ.
 (68) תהלים ק, ב.
 (69) פיוט בתפלת נעילה. ועיי"כ ברכות כט, ב.
 (70) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא.
 (71) בא י, כג.
 (72) פרשתנו ח, כב.
 (73) פרש"י עה"פ. וראה גם שם ז, ב.
 (74) תרל"ז פצ"ה-צו. וראה גם מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' נז. ועם הגהות —

שזה מורה על דרגא נעלית יותר בתורה, כפי שהיא למעלה מהבנה והשגה. ובדוגמת כללות ענין ההקפות, שלא נתפרש בתושב"כ, ואפילו אינו הלכה למשה מסיני בתושב"כ, אלא רק מנהג, שזה מורה על גודל מעלת הענין גוי', כמבואר בלקו"ת⁵⁴). אך לאחרי כל העילויים, רואים אח"כ שישנו חושך כפול ומכופל, ועד להענין שאירע עם שלוחי מצוה וכו' וכו'⁵⁵. ואעפ"כ, עומדים במעמד ומצב דיעקב סלה, שעומדים בתוקף שאין לו הפסק (סלה), ובאופן שנמשך עד להעקב כפשוטו (יעקב), ועד למעמד ומצב דזה דור דורשיו גוי', באופן שמראה באצבעו ואומר זה, למרות החושך כפול ומכופל שאין למטה הימנו.

אמנם התקוה חזקה — ע"פ הבטחת רבותינו נשיאינו⁵⁶ — שזהו המאורע האחרון, ולא תקום פעמיים⁵⁷ רח"ל, ובזה מסתיים (דערמיט ענדיקט זיך) כל מה שהי' בעבר כו', ומתחיל כבר טוב הנראה והנגלה בגלוי, באופן שיכולים להיות בשמחה גלוי', כיון שנעשה שינוי עיקרי בפנימיות העולמות (כפי שנעשה בתקיעת שופר, כנ"ל ס"ב), ועי"ז נעשה שינוי עיקרי גם בחיצוניות העולמות. ואף שלכאורה אין זה נראה עדיין לעיני בשר, הרי כן הוא בפועל, ועד שרואים זאת גם בגלוי, כיון שבוקעים (מ'ברעכט דורך) את כל המדידות וההגבלות, ובפרט ע"י השמחה⁵⁸, והרי באים עתה משמח"ת, שאז ישנו הציווי יחד עם הנתנית כח על ענין השמחה (בכללות זמן שמחתנו ובפרט בשמח"ת), באופן שתומשך על כל השנה כולה⁵⁹, שתהי' העבודה בשמחה, וכמ"ש הרמב"ם⁶⁰ שהשמחה שישמח אדם בעשיית המצוה כו' עבודה גדולה היא [ואע"פ שזהו ענין הדורש יגיעה גדולה, עבודה גדולה כפשוטו, אעפ"כ, כל אחד מישראל מחוייב בזה], וממשיך, שזהו לפי שכן מצינו אצל דוד מלך ישראל, שנאמר⁶¹ והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' [דכיון שכך היתה הנהגת דוד מלך ישראל, ניתנה הרשות והיכולת לכל אחד מישראל

(54) סוכות פ, ג.
 (55) הערת המו"ל: ביום ה' ד' מרחשון, נרצח בשכונה הרה"ח ר' דוד אקונג'ו הי"ד, בהלכו לעסוק בדבר מצוה.
 (56) רבינו הזקן: אג"ק שלו אגרת צב. אדמו"ר האמצעי: אג"ק שלו אגרת מ. אדמו"ר ה"צמח צדק": אג"ק שלו אגרת כ. וראה מכתב יו"ד שבט תשט"ו (אג"ק ח"י ע' שו ואילך). וש"נ.
 (57) לשון הכתוב — נחום א, ט (וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55. וש"נ).
 (58) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך.
 (59) ראה אוה"ת סוכות ע' א'תשנו. ברכה ס"ע א'תתסו ואילך. ד"ה צהר תעשה תש"ב פ"ג.
 (60) סוף הל' לולב.
 (61) שמואל"ב ו, טז.

העולמות, והכר"ב עם אברהם היתה על תומ"צ (שהתחיל כבר אצל אברהם, כמארו"ל²³ קיים אברהם אבינו את כל התורה כולה), והכר"ב עם משה היתה על ענין התשובה (שבזה נכלל גם הענין דעתיד לאתבא צדיקייא בתיובתא²⁴, שמביא לתכלית השלימות בעולם, ועד לתכלית השלימות בכל העולמות כולם). ואילו כאן מצינו שתכלית השלימות של עבודת בני"י (המס"נ דדורו של שמד) קשורה עם הכריתת ברית דנח, שענינה בגלוי שייך רק לקיום העולם.

ב) ונקודת הביאור בזה²⁵, ע"פ משנת"ל²¹ בביאור מ"ש²⁶ ויזכור אלקים את נח ואת כל החי' ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה גוי' [שענין זה הי' עוד בהיותו בתיבה, לפני שוירח ה' את ריח הניחוח], שאע"פ שענין זה הי' קודם שניתנו התורה ומצוותי', הנה זכרון זה, שהי' מתוך אהבה, כמ"ש²⁷ וגם את נח באהבה זכרת, הי' על נח מצד עצמו, והיינו מצד עצם מעלת נש"י, שהאהבה אליהם היא אהבה פנימית ועצמית²⁸. וזהו גם מ"ש ויזכור אלקים גוי', ופירש רש"י, זה השם מדת הדין היא ונהפכה למדת רחמים, שמזה מובן, שהם רחמים נעלים ביותר, ע"ד האהבה פנימית ועצמית. ולכן מזכירים פסוק זה בפסוקי זכרונות שבמוסף דר"ה, שפסוקים אלו פועלים לאשר²⁹ את כל הענינים דר"ה, שאז³⁰ נעשית ההמשכה ממקורא ושרשא דכלא עד לעצמות ומהות, ומשם נמשך עד למטה מטה בפנימיות העולמות, ועי"ז נעשה שינוי עיקרי גם בחיצוניות העולמות. וזהו מה שהכר"ב דנח קשורה עם הענין דלא ישבותו, דהנה מבואר בארוכה בכ"מ³¹ מ"ש בעקידה³² שישנם ב' אופנים שמהם יודעים גדלותו ושבתו של הקב"ה, הא', מצד ענין הנסים (שזהו"ע ששייך לחודש ניסן והחדשים שלאחריו), והב', מצד ענין הטבע (שזהו"ע ששייך לחודש תשרי), ומבואר שם, שדוקא בהנהגת הטבע באופן דלא ישבותו רואים הענין דאני הוי' לא שנית³³, שענין זה שייך רק בעצמות

(23) יומא כח, ב.
 (24) לקו"ת ר"ה נח, ד. האינו עה, סע"ב.
 (25) סה"מ תקס"ד ע' ריז). ד"ה זה תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' של ואילך). ועוד.
 (30) סידור (עם דא"ח) רמו, ב"ג.
 (31) אוה"ת בראשית יח, ב ואילך. רד"ה החודש תרנ"ד. תרס"ו. תרע"ח (דפ' החודש). ועוד. וראה לקו"ש ח"י ע' 150 ואילך.
 (32) פ' בא עה"פ החודש גוי' (שער לח).
 (33) מלאכי ג, ו.
 (26) פרשתנו ח, א.
 (27) מוסף דריה — ברכת זכרונות.
 (28) ראה המשך תערי"ב פרק רא (ח"א ע' תח).
 (29) ראה ד"ה בחכמה יבנה בית לאדו"ז (סה"מ תקס"ד ע' ריז). ד"ה זה תשכ"ב (סה"מ תשכ"ב ע' של ואילך). ועוד.
 (30) סידור (עם דא"ח) רמו, ב"ג.
 (31) אוה"ת בראשית יח, ב ואילך. רד"ה החודש תרנ"ד. תרס"ו. תרע"ח (דפ' החודש). ועוד. וראה לקו"ש ח"י ע' 150 ואילך.
 (32) פ' בא עה"פ החודש גוי' (שער לח).
 (33) מלאכי ג, ו.

ומהות, שהוא למעלה מכל שינויים, להיותו למעלה מכל עניני גילויים והשפעות והארות, ולכן שם דוקא יכול להיות אמיתית הענין דלא שניתי.

ג) ועפ"ז יש לבאר הטעם שבשביל הכריתת ברית דנח לא הי' מספיק הענין דוירח הוי' את ריח הניחוח שמצד הקרבנות של נח עצמם (כפשטות הכתובים), שבכל הקרבנות כולם ישנו הענין דריח ניחוח³⁴, אלא הוצרך להיות בזה ריח המס"נ דאברהם, חנני' מישאל ועזרי', ועד לדורו של שמד. ובהקדם ביאור כללות הענין דעבודת הקרבנות מצד עצמם, דהנה, מבואר בכ"מ (בספרי טעמי המצוות, ספרי מוסר, וגם בקבלה וחסידות)³⁵, שבשעת הקרבת הקרבן צריך האדם לשער ולתאר בנפשו שכל הענינים שנעשים עם הקרבן, הרי זה כמו שנעשים בו (בנפשו הבהמית), אלא שהקב"ה בחסדו הגדול לוקח ממנו תמורה. וכמו בענין התענית, שעז"נ³⁶ יהי רצון מלפניך שיהא חלבי ודמי שנתמעט כאילו הקרבתי לפניך כו', ויתירה מזה בענין הקרבן, שיש בו הקרבת חלב ודם, שזהו עיקר הקרבן³⁷. ועוד זאת, כמ"ש הבחי"י³⁸ שענין הקרבן הוא מלשון קירוב, שמקרב הכחות כו' (כמבואר בארוכה בדרושי ההילולא של נשיא דורנו³⁸), ועד שרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס³⁹. ובזה גופא ישנו החילוק בין קרבנות לקטורת, דאף שבשניהם ישנו ענין הריח, מ"מ, הריח דקטורת הוא באופן נעלה יותר⁴⁰, ובקטורת גופא יש חילוק אם ריח הקטורת מגיע בנקב הימני או בנקב השמאלי דפרדשקא כו'⁴¹. אמנם, בקרבנות דנח ניתוסף ענין נעלה יותר, שזהו הריח דמס"נ, ובריח המס"נ גופא באופן דהלוך ועולה, מעלין בקודש⁴², עד למס"נ של הדור שלגביו היתה עיקר ענוותנותו של משה רבינו, כיון שדוקא ענין המס"נ מגיע בבחי' העצמות, שעליו נאמר אני הוי' לא שניתי, שמשם נמשך להיות קיום העולם באופן דלא ישבותו.

והענין בזה, דהנה, אע"פ שרזא דקורבנא עולה עד רזא דאין סוף, הרי מבואר בארוכה בדרושי חסידות⁴³ שאין סוף הוא ג"כ תואר וגדר, והיינו, ששייך לומר על זה ראש וסוף, וצריך לשלול ולומר שאין

(34) ויקרא א, ט.
 (35) רמב"ן ובחיי ויקרא שם. תורת העולה
 להרמ"א ח"ב פ"א.
 (36) ברכות יז, א.
 (37) ראה בארוכה ד"ה איזהו גבור תרצ"ו
 תער"ב שם פרק רכב.
 (38) סה"מ תרצ"ו ע' 129 ואילך.
 (39) ראה זהר ח"ב רלט, א. ח"ג כו, ב.
 (40) ד"ה וירח עדר"ת הנ"ל (שם ע' תמא
 ואילך).
 (41) ראה זח"ג קל, ב (אד"ר). המשך
 תער"ב שם פרק רכב.
 (42) ברכות כח, א. וש"נ.
 (43) ראה ד"ה ויולך תרס"ו (המשך תרס"ו
 סה"מ היש"ת ע' 113.

לו סוף, ולכן, א"ס הוא שם על ענין הספירות (ועכ"פ דרגא שבה שייך ענין הספירות), שקאי על ספירת הכתר, אבל לא על עצמות ומהות ח"ו, שהוא למעלה מגדר ראש וסוף כו'. אך כדי להגיע לבחי' העצמות, אני הוי' לא שניתי, הרי זה ע"י התנועה בנפש שהיא ג"כ באופן דלא שניתי, שזהו"ע המס"נ. וזהו גם מ"ש בהמשך הפסוק אני הוי' לא שניתי ואתם בני יעקב לא כליתם (שב' ענינים אלו קשורים זכ"ו, כמובן מהפירוש בזה⁴⁴, שהנביא מתמה על ישראל, דמאחר שאני הוי' לא שניתי, מפני מה לא כליתם כו'), והיינו, שהענין דאני הוי' לא שניתי קשור עם הנהגת בני"י באופן שאתם בני יעקב לא כליתם, יעקב דייקא (כמו בפסוק זה דור דורשיו מבקשי פניך יעקב סלה), והיינו, כפי שבנ"י נמצאים במעמד ומצב שנקראים בשם יעקב, מלשון עקב, החל מירידת הנשמה בגוף למטה דוקא, ה"ה עומדים כפי שהם מצד העצם, עד ששום דבר לא יכול להזיז אותם כו' (שזהו"ע דסלה, שאין לו הפסק).

ד) והנה כל האמור לעיל מודגש יותר עתה, כשנמצאים לאחרי העבודה דחודש אלול, שבמשך כל החודש אומרים בקשו⁴⁵ פני את פניך הוי' אבקש⁴⁶ (שזהו תוכן הענין דזה דור דורשיו מבקשי פניך), ומסיימים קוה אל ה' גו' (וחוזרים וכופלים) וקוה אל ה'⁴⁶ (כדברי הגמרא במסכת ברכות⁴⁷ שזה מהדברים שצריכים חיזוק), ולאחרי זה נעשית כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה, ועד שנמשך בגילוי ביום שמח"ת, בשמחה בלי הגבלות, שבאופן כזה חוגגים זמן שמחתנו, לשון רבים⁴⁸, ישמח⁴⁹ הוי' במעשיו, וישמח ישראל בעושיו⁵⁰, כפי שנכללים שניהם כתיבה אחת (שמחתנו)⁵¹, ועד שהשמחה באה בניגונים וריקודים, והיינו, שהשמחה נמשכת וחודרת אפילו ברגלים⁵², ועד שהרגלים הם במעמד ומצב שמגביהים ומנשאים ופועלים ענין הריקוד גם בהראש, ופועלים ענין הריקוד גם בהתורה, ואפילו כפי שהיא למעלה מהבנה והשגה (כידוע ביאור רבותינו נשיאינו⁵³ בענין ההקפות, שרוקדים עם התורה כפי שהיא כרוכה במפה ועטופה במעיל,

ע' קסו) ואילך.
 (44) תו"א יתרו סז, א. לקו"ת ר"ה סא, ד.
 (45) תהלים כז, ח.
 (46) שם יד.
 (47) לב, ב.
 (48) ראה לקו"ת שמע"צ פח, ד ואילך.
 (49) לשון הכתוב — תהלים קד, לא.
 (50) לשון הכתוב — שם קמט, ב.
 (51) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ועוד.
 (52) ראה גם שיחת ש"פ שמיני תשט"ו
 (תו"מ ח"יד ע' 58).
 (53) ריש וסוף ד"ה ביום השמע"צ תרפ"ט
 (סה"מ תרפ"ט ע' 57. ע' 69 ואילך). וש"נ.
 (54) ראה לקו"ת שמע"צ פח, ד ואילך.